

Proves d'accés a la universitat

Llengua catalana i literatura

Sèrie 1

Opció d'examen
 (Marqueu l'opció triada)

OPCIÓ A

OPCIÓ B

Qualificació				TR	
1. Comprensió lectora	1.1				
	1.2				
	1.3				
	1.4				
	1.5				
2. Expressió escrita	2.1				
	2.2				
3. Reflexió lingüística	3.1				
	3.2				
	3.3				
	3.4				
	3.5				
Suma de notes parcials					
Descompte per faltes					
Total					
Qualificació final					

Etiqueta de l'estudiant

Ubicació del tribunal .....

Número del tribunal .....

Etiqueta de qualificació

Etiqueta de correcció

La prova consta de tres parts: 1) comprensió lectora, 2) expressió escrita i 3) reflexió lingüística. Heu de triar UNA de les dues opcions (A o B) i fer-ne les parts 1 i 2. A més, heu de fer la part 3, que és comuna a totes dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu el text següent i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

Aquell any de la guerra central vaig fer-me ric. Especulant amb coses tan innòcues com el suro i el cartó, fent números i posant-hi els cinc sentits, vaig trobar-me amo de mig milió de la moneda més alta.

Això no tindria interès, ni caldria parlar-ne, si no fos per la relació que té amb la meva casa blanca de la costa. La casa sí que era notable, i ho era, sobretot, per les coses que van passar-m'hi.

Era una casa plantada ran del mar, amb moltes finestres amples i molts vidres: jo mateix vaig acompanyar la mà de l'arquitecte en traçar els plànols i li vaig dir que no hi planyés la rajola de València, ni els jocs d'aigua, ni cap cosa que pogués atreure la llum del sol. Vaig dir-li que la volia ben blanca i ben neta, perquè l'instint em deia que calia viure en una casa on no pogués ocórrer res d'extraordinari.

No em vull precipitar: explicaré les coses ordenadament, i que cadascú s'ho prengui de la manera que vulgui. Em sembla oportú, ara, parlar del meu jardí de la costa: van idear-lo, amb l'ajut meu, tres jardiniers d'anomenada i un artista que diu que era dels millors d'aquells temps. El jardí s'estenia darrera la casa i no era pas gaire gran; però estava carregat de poesia. **Hi** vaig fer plantar totes les plantes que plaguessin alhora al clima i a mi, i herbes bones de països exòtics, que acreditaven la puixança de la meva riquesa. Vaig fer-lo voltar d'una tanca de molta fantasia, destinada a guardar-me de les mirades dels vianants més que no pas de llur rapisseria,¹ i això és el que em va fer mal. Perquè algú, en un determinat moment, hi va poder entrar i deixar-hi quelcom que em va prendre la placidesa. Ja ho contaré quan vindrà més a tomb.

Els tres jardiniers s'encarregaren del jardí, i sis criats tenien cura de la casa i cobraven sous alts per no deixar-me tocar de peus a terra. El caràcter se'm va ablanir, i mireu si va bé d'ésser ric, que de mica en mica anava adquirint bons sentiments, sense arribar a l'extrem que la consciència em fes nosa.

Els veïns cultivaven la meva amistat, i em feien visites i m'enviaven presents, als quals jo corresponia, ja que les rendes em permetien d'ésser tan pròdig com em semblés. La qui tenia més ganes de guanyar-se la meva amistat era una senyora que, pobra dona, estava tocada de la mania de llegir i d'escriure: em penso que no podré parlar amb simpatia d'ella, ni **en** tinc ganes, perquè fou qui em va descobrir les coses que fa la lluna. ¿Puc dir que això la fes responsable del que s'esdevingué després? No. Tant se valdria acusar el metge de la mort del pacient, perquè ha previst la fi lògica d'una malaltia. Però li tinc rancúnia, perquè, en recordar la conversa del vespre en què em va explicar la rara força dels astres, les meves orelles guarden encara el ressò d'una certa reticència.

1. Del verb *rapissar*: rampinyar.

Pere CALDERS. «El principi de la saviesa».

A: *Cròniques de la veritat oculta*. Barcelona: Edicions 62: La Caixa, 1979, p. 39 i 40

1. Comprensió lectora [4 punts en total]

1.1. Després de llegir atentament el text anterior, indiqueu si les afirmacions següents són vertaderes o falses. [0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades no hi haurà cap descompte.]

	Vertader	Fals
a) El narrador era ric des de la infantesa.	☐	☐
b) El jardí envoltava la casa des del darrere.	☐	☐
c) La casa del narrador era molt lluminosa.	☐	☐
d) Tres criats tenien cura de la casa.	☐	☐
e) El narrador era una persona generosa.	☐	☐

- 1.2. Trobeu en el text els cinc mots que poden funcionar com a sinònims dels mots o expressions següents. [0,5 punts]
- a) *Fent càbales, comerciant:*
  - b) *Fama, bona reputació:*
  - c) *Transeünts:*
  - d) *Suavitzar, estovar:*
  - e) *Regals:*
- 1.3. Escriviu el referent dels pronoms següents, marcats en negreta en el text. La resposta ha de contenir tots els elements que formen la construcció substituïda pel pronom feble. [0,5 punts]
- a) «El jardí s'estenia darrera la casa i no era pas gaire gran; però estava carregat de poesia. **Hi** vaig fer plantar totes les plantes que plaguessin alhora al clima i a mi»:

  - b) «La qui tenia més ganes de guanyar-se la meva amistat era una senyora que, pobra dona, estava tocada de la mania de llegir i d'escriure: em penso que no podré parlar amb simpatia d'ella, ni **en** tinc ganes, perquè fou qui em va descobrir les coses que fa la lluna»:
- 1.4. Expliqueu, en un màxim de cinquanta mots, quina relació tenia el narrador amb els seus veïns. [0,5 punts]
- 1.5. Resoleu SOLAMENT DUES de les quatre qüestions següents, relatives a les lectures d'aquest curs o a coneixements literaris en general.
- 1.5.1. En un màxim de cinquanta mots, expliqueu per què els coloms acaben abandonant el colomar a l'obra *La plaça del Diamant*, de Mercè Rodoreda. [1 punt]

1.5.2. Indiqueu si les afirmacions següents, relatives a l'obra *Aigües encantades*, de Joan Puig i Ferrer, són vertaderes o falses. [1 punt. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,2 punts; per les qüestions no contestades no hi haurà cap descompte.]

	<i>Vertader</i>	<i>Fals</i>
a) Al començament, quan en Vergés la va a veure, la Cecília està sola.	☐	☐
b) El pare de la Cecília l'amenaça de no pagar-li l'any que li falta per a acabar els estudis.	☐	☐
c) La Juliana s'assembla molt a la seva filla.	☐	☐
d) La gent del poble considera que la sequera és un càstig diví.	☐	☐
e) A mossèn Gregori li sembla bé que la Cecília hagi estudiat a ciutat.	☐	☐

1.5.3. En un màxim de cinquanta mots, expliqueu en què es diferencien l'estil directe i l'estil indirecte en els textos narratius. [1 punt]

1.5.4. Indiqueu si les afirmacions següents són vertaderes o falses. [1 punt. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,2 punts; per les qüestions no contestades no hi haurà cap descompte.]

	<i>Vertader</i>	<i>Fals</i>
a) El tòpic literari <i>locus amoenus</i> vol dir 'lloc amè, agradable'.	☐	☐
b) Un vers de set síl·labes s'anomena <i>hexasíllab</i> .	☐	☐
c) La cesura divideix un vers en hemistiquis.	☐	☐
d) La hipèrbole és un tòpic literari.	☐	☐
e) Els mites són relats tradicionals protagonitzats per éssers sobrenaturals o extraordinaris.	☐	☐

2. Expressió escrita [3 punts en total]

2.1. Reescriu el fragment següent canviant els temps verbals d'imperfet per formes de present. La redacció resultant ha de contenir tota la informació inclosa en el fragment. Subratlleu en els dos textos les formes verbals originals i les reescrites. [1 punt]

«Els veïns cultivaven la meva amistat, i em feien visites i m'enviaven presents, als quals jo corresponia, ja que les rendes em permetien d'ésser tan pròdig com em semblés. La qui tenia més ganes de guanyar-se la meva amistat era una senyora que, pobra dona, estava tocada de la mania de llegir i d'escriure: em penso que no podré parlar amb simpatia d'ella, ni en tinc ganes, perquè fou qui em va descobrir les coses que feia la lluna.»

- 2.2.** En el text que heu llegit, el narrador es refereix a la conversa sobre la rara força dels astres que havia mantingut amb una veïna. Aquesta conversa sembla que va desencadenar una sèrie de successos que no foren del seu grat. Escriviu un text formal ben estructurat, de cent vint-i-cinc a cent cinquanta paraules, en què expliqueu quins van ser els esdeveniments extraordinaris que imagineu que van passar.
[2 punts]

OPCIÓ B

Llegiu el text següent i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

El britànic Geoffrey Hinton, nascut el 1947, és considerat «el padrí de la intel·ligència artificial» i encara avui n'és un referent. El 1972, com a investigador a la Universitat d'Edimburg, va desenvolupar la idea de xarxa neuronal, un sistema matemàtic que aprèn mitjançant l'anàlisi de dades i que és la llavor a partir de la qual es desenvolupen els sistemes actuals d'intel·ligència artificial (IA) generativa.

El 2012, juntament amb els seus estudiants de la Universitat de Toronto, Hinton va construir una xarxa neuronal que podia analitzar milers de fotografies i aprendre a identificar objectes que hi apareixien. Amb les seves investigacions van guanyar el premi Turing, el més prestigiós del camp de la informàtica, el 2018. Google va comprar l'empresa que va crear amb els seus estudiants per quaranta-quatre milions de dòlars; aquests diners els van invertir en la creació de tecnologies com el popular ChatGPT.

Hinton, informàtic i psicòleg cognitiu, afirma ara que «es penedeix» de la feina de la seva vida i ha deixat el seu lloc de treball a Google, on ha treballat durant més d'una dècada, «per poder parlar lliurement sobre els riscos de la IA». Segons ha explicat a *The New York Times* en una entrevista, està «preocupat» pels «danys greus» que pot causar la tecnologia que ell mateix ha contribuït a desenvolupar.

Segons Hinton i altres líders del sector tecnològic, les noves intel·ligències artificials han estat «el punt d'inflexió més important en dècades» i «poden ser tan importants com la introducció del navegador web a principis dels anys noranta». I, per això, ara tenen por del que pot suposar deixar en llibertat al món quelcom tan perillós. Hinton alerta que la IA generativa «pot ser una eina de desinformació», que «aviat podria ser un risc per als llocs de treball» i que en algun moment podria esdevenir «un risc per a la humanitat». A aquest expert li preocupa l'ús que poden donar a la tecnologia els «actors dolents».

L'informàtic adverteix que els sistemes que desenvolupen OpenAI o Google «poden eclipsar la intel·ligència humana en alguns aspectes». També mostra preocupació per la manera com s'ha «inundat» Internet de vídeos, fotos i textos falsos fets amb IA. «Qualsevol persona ja no podrà saber què és veritat», afirma Hinton. L'informàtic tem que la tecnologia suposi una amenaça per a la humanitat si es permet que generi i executi el seu propi codi informàtic, ja que podria ser realment autònoma i executar comportaments inesperats o perillosos.

El març passat, més de mil experts investigadors i tecnòlegs van signar una carta oberta per demanar una moratòria de sis mesos en el desenvolupament de nous sistemes d'IA generativa encara més potents que ChatGPT. Els signants alertaven que la IA suposa «riscos profunds per a la societat i la humanitat». Hinton no va signar aquestes cartes mentre treballava a Google, però recentment ha notificat a l'empresa la seva baixa. El cap científic de Google, Jeff Dean, va dir en un comunicat que estan «compromesos amb un enfocament responsable de la IA» i que aprenen «contínuament a entendre els riscos emergents i alhora a innovar amb valentia». Hinton, però, creu que l'única manera de frenar l'avenç de la IA és amb una regulació global, i pensa que n'hauríem d'aturar el desenvolupament fins que no puguem entendre si es pot controlar.

Adaptació feta a partir del text de Jordi MARTÍN. «Un dels pioners de la intel·ligència artificial se'n penedeix i adverteix dels possibles perills». *El Nacional* [en línia] (1 maig 2023)

1. Comprensió lectora [4 punts en total]

1.1. Després de llegir atentament el text anterior, indiqueu si les afirmacions següents són vertaderes o falses. [0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades no hi haurà cap descompte.]

	Vertader	Fals
a) Hinton i les seves recerques de fa més de quaranta anys són la base dels sistemes actuals d'IA.	☐	☐
b) ChatGPT no té res a veure amb la intel·ligència artificial (IA).	☐	☐
c) Hinton encara treballa a Google.	☐	☐
d) Hinton va vendre la seva empresa a OpenAI.	☐	☐
e) Molts dels vídeos, fotos i textos fets amb IA són falsos.	☐	☐

- 1.2. Trobeu en el text els cinc mots que poden funcionar com a sinònims dels mots o expressions següents. [0,5 punts]
- a) *Model, símbol:*
  - b) *Decenni:*
  - c) *Perill, amenaça:*
  - d) *Independent, lliure, no controlada:*
  - e) *Ajornament:*
- 1.3. Escriviu el referent dels pronoms següents, marcats en negreta en el text. La resposta ha de contenir tots els elements que formen la construcció substituïda pel pronom feble. [0,5 punts]
- a) «El britànic Geoffrey Hinton, nascut el 1947, és considerat “el padrí de la intel·ligència artificial” i encara avui **n**’és un referent»:
  - b) «El 2012, juntament amb els seus estudiants de la Universitat de Toronto, Hinton va construir una xarxa neuronal que podia analitzar milers de fotografies i aprendre a identificar objectes que **hi** apareixien»:
- 1.4. Exposeu, en un màxim de cinquanta mots, per què Hinton afirma en el text que «qualsevol persona ja no podrà saber què és veritat», en referir-se a la IA. [0,5 punts]
- 1.5. Resoleu SOLAMENT DUES de les quatre qüestions següents, relatives a les lectures d’aquest curs o a coneixements literaris en general.
- 1.5.1. En un màxim de cinquanta mots, expliqueu quines dues lluites es plantegen en l’obra *Aigües encantades*, de Joan Puig i Ferrer. [1 punt]

1.5.2. Indiqueu si les afirmacions següents, relatives a l'obra *La plaça del Diamant*, de Mercè Rodoreda, són vertaderes o falses. [1 punt. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,2 punts; per les qüestions no contestades no hi haurà cap descompte.]

	Vertader	Fals
a) La Natàlia i en Quimet van tenir dues filles.	☐	☐
b) La Natàlia pregunta a en Quimet qui és la Maria.	☐	☐
c) En Quimet es compra una moto amb el que ha guanyat restaurant mobles.	☐	☐
d) La filla de la Natàlia i en Quimet es diu Natàlia.	☐	☐
e) Quan es proclama la República, en Quimet es passeja pels carrers amb una bandera.	☐	☐

1.5.3. En un màxim de cinquanta mots, expliqueu quines són les parts principals d'una carta. [1 punt]

1.5.4. Indiqueu si les afirmacions següents són vertaderes o falses. [1 punt. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,2 punts; per les qüestions no contestades no hi haurà cap descompte.]

	Vertader	Fals
a) Una faula és un relat breu de ficció en què els protagonistes són animals o plantes que parlen.	☐	☐
b) Un text escrit en un registre formal no segueix la normativa.	☐	☐
c) El text teatral es divideix en actes, que poden estar subdividits en escenes.	☐	☐
d) El tòpic literari <i>homo viator</i> vol dir 'home viatger'.	☐	☐
e) Els textos lírics solen expressar emocions, sentiments i pensaments d'una manera objectiva.	☐	☐

2. Expressió escrita [3 punts en total]

2.1. Reescriu el fragment següent del text canviant els temps verbals en present per formes d'imperfet. Perquè faci sentit, caldrà canviar també els auxiliars. La redacció resultant ha de contenir tota la informació inclosa en el fragment. Subratlleu en els dos textos les formes verbals originals i les reescrites. [1 punt]

«L'informàtic adverteix que els sistemes que desenvolupen OpenAI o Google “poden eclipsar la intel·ligència humana en alguns aspectes”. També mostra preocupació per la manera com s'ha “inundat” Internet de vídeos, fotos i textos falsos fets amb IA. [...] L'informàtic tem que la tecnologia suposi una amenaça per a la humanitat si es permet que generi i executi el seu propi codi informàtic.»

- 2.2.** El títol del text que heu llegit és «Un dels pioners de la intel·ligència artificial se'n penedeix i adverteix dels possibles perills». Escriviu un text formal ben estructurat, de cent vint-i-cinc a cent cinquanta paraules, en què descrigueu quines amenaces o perills creieu que pot tenir l'aplicació de la IA. [2 punts]

PART COMUNA

3. Reflexió lingüística [3 punts en total]

3.1. Indiqueu l'anàlisi correcta dels pronoms, les oracions o els sintagmes subratllats.
[1 punt. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,2 punts; per les qüestions no contestades no hi haurà cap descompte.]

3.1.1. Era una casa plantada ran del mar, amb moltes finestres amples i molts vidres: jo mateix vaig acompanyar la mà de l'arquitecte en traçar els plànols i li vaig dir que no hi planyés la rajola de València.

- complement agent
- complement o objecte indirecte
- complement circumstancial (o adjunt)
- complement de l'adjectiu

3.1.2. Google va comprar l'empresa que va crear amb els seus estudiants per quaranta-quatre milions de dòlars.

- oració subordinada substantiva de complement directe
- oració subordinada adjectiva o de relatiu de complement del nom
- oració subordinada substantiva de subjecte
- construcció o clàusula d'infinitiu temporal

3.1.3. Van idear-lo, amb l'ajut meu, tres jardineros d'anomenada i un artista que diu que era dels millors d'aquells temps.

- complement del nom
- complement o objecte directe
- subjecte
- complement circumstancial (o adjunt)

3.1.4. La qui tenia més ganes de guanyar-se la meva amistat era una senyora que, pobra dona, estava tocada de la mania de llegir i d'escriure: em penso que no podré parlar amb simpatia d'ella.

- complement de règim (o preposicional)
- complement circumstancial (o adjunt)
- complement del nom
- complement agent

3.1.5. La casa sí que era notable, i ho era, sobretot, per les coses que van passar-m'hi.

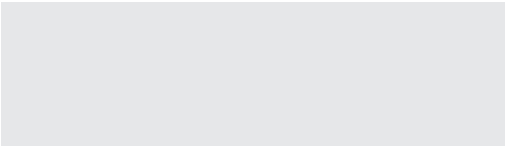
- subjecte
- atribut
- complement del nom
- complement predicatiu

- 3.2.** Completeu les oracions següents amb la forma correcta de les dues que hi ha entre parèntesis. [0,5 punts]
- Recorda _____ la Maria no vindrà a la reunió. Darrerament, no sé _____ fa. Va, realment, a la seva. (*que / què*)
  - No el podem esperar _____ estona més. De fet, ja és _____ tard perquè arribi a l'hora per a sopar. (*massa / gaire*)
  - _____ han trobat l'apartament que buscaven. —Si s'haguessin decidit per la platja _____ de la muntanya, hauria estat més senzill. (*en lloc / enlloc*)
  - No sé _____ és tan car! —El _____ d'aquest preu cal cercar-lo en l'encariment de la mà d'obra. (*perquè / per què*)
  - Es veu que no té _____ a fer. —Sí, sempre diu que s'avorreix perquè no té _____ de feina. (*gens / res*)
- 3.3.** Completeu les oracions següents amb la forma verbal correcta del verb que hi ha entre parèntesis. No podeu utilitzar formes perifràstiques. [0,5 punts]
- Aquestes mongetes són crues. No s'han _____ (*coure*) prou.
  - Tu no li _____ (*donar*) sempre la raó, perquè molt sovint s'equivoca.
  - Ara _____ (*reconèixer*) l'error que he comès.
  - Si cada dia li _____ (*escapçar*) una mica la tija, al final et quedaràs sense planta.
  - Ara em demana que li _____ (*fer*) costat, però jo no em vull comprometre a res.
- 3.4.** Subratlleu en el text següent solament les cinc grafies que corresponen al so fricatiu alveolar sord [s]. [0,5 punts]
- L'Agència Tributària aplicarà el mes de març un nou impost a les transaccions.
- 3.5.** Completeu les oracions següents amb els verbs, substantius o adjectius adequats, derivats dels mots que hi ha entre parèntesis. [0,5 punts]
- Demà hi haurà boires, boirines i un cel molt _____ (*tèrbol*).
  - Malgrat els favors que li havien fet, en Joan mostrava una actitud plena de menyspreu, indiferència i _____ (*ingrat*).
  - Després d'un espectacular incendi, l'edifici va quedar completament _____ (*carbó*).
  - Abans la Maria era molt esquerpa; per sort, darrerament se li ha _____ (*dolç*) una mica el caràcter.
  - Aquell succés tan lamentable el va _____ (*prestigi*) als ulls de tothom.

--	--

--	--

Etiqueta de l'estudiant

Institut
d'Estudis
Catalans